

Microeconomia III: fallades de mercat

El mercat coordina milions de decisions sense que ningú les dirigeixi, però de vegades falla. Esta unitat estudia quan i per què la mà invisible deixa buits — externalitats, béns públics, informació asimètrica, poder de mercat— i sota quines condicions l'Estat pot tapar-los sense obrir-ne de majors.

Temps estimat de lectura: 35-40 min · Sabers LOMLOE:
B.4 · Prerequisits: Unitats 4 i 5 (mercat, equilibri, elasticitat i excedents). En acabar esta unitat sabràs: Definir què és una fallada de mercat i enumerar els quatre tipus canònics (externalitats, béns públics, informació asimètrica, poder de mercat).

“

El mercat lliure no sempre assigna recursos eficientment. Hi ha quatre situacions on falla sistemàticament: monopolis, externalitats (positives o negatives), béns públics i informació asimètrica.

EL CAS

Volkswagen va falsificar les proves d'emissions d'11 milions de vehicles. La mult...

Les dos unitats anteriors ens han mostrat un mercat que funciona raonablement bé. Oferta i demanda es creuen, els preus transmeten informació, els recursos fluïxen cap als seus usos més valorats i l'elasticitat ajuda a anticipar els efectes d'un canvi impositiu o d'una pujada de costos.

Si Volkswagen venia cotxes eficients i bonics, per què va fer trampa? Per què el mercat lliure no detecta i castiga estos comportaments a temps?

§ 2

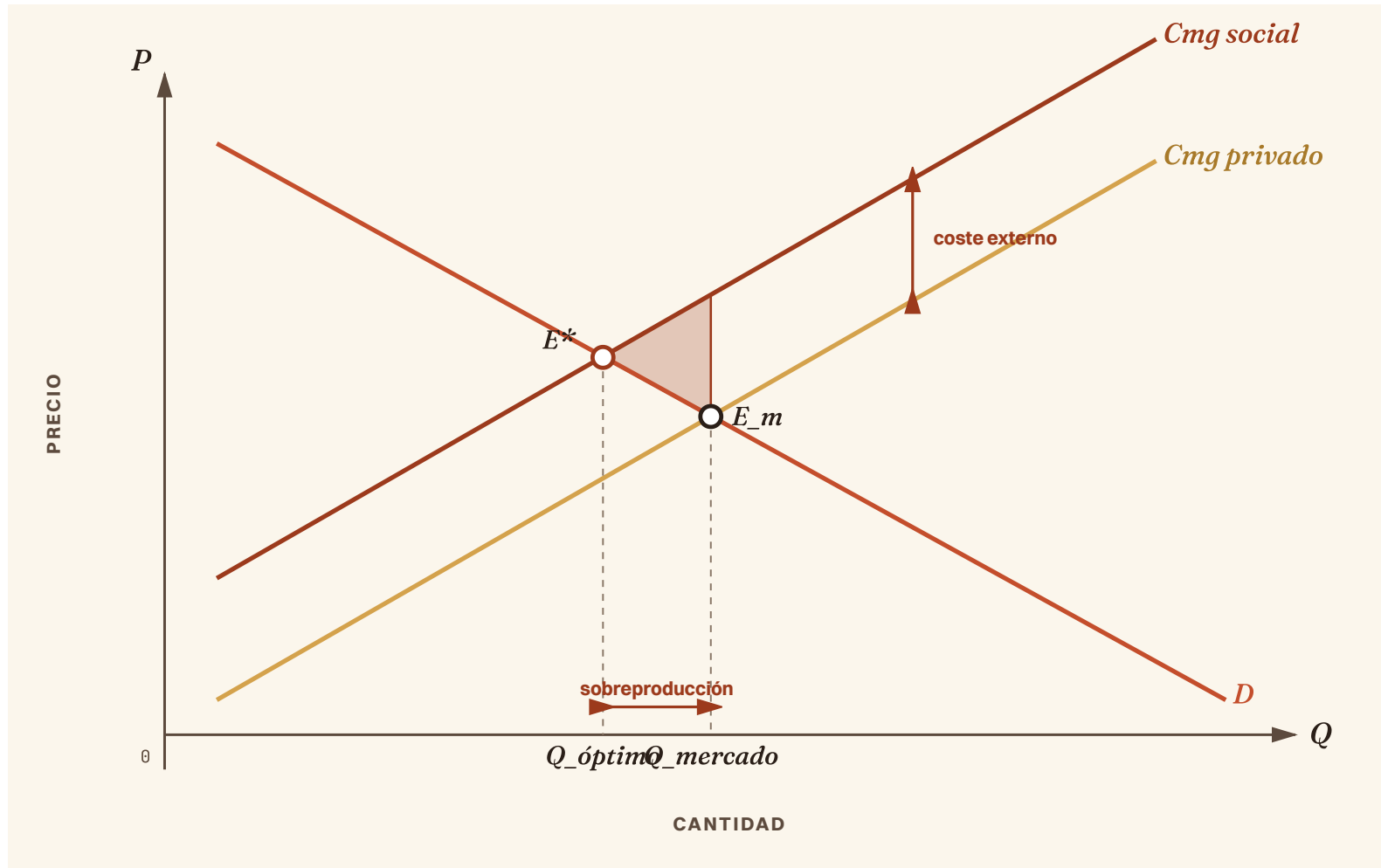
Externalitats

Una externalitat és un efecte —positiu o negatiu— que l'activitat d'un agent econòmic produïx sobre tercers que no participen en la transacció i que no es reflectix en el preu.

EL GRÁFICO

Amb una externalitat negativa, el cost social està per damunt del privat: el mercat, pel seu compte, produïx més del que és eficient...

Externalitats negatives

Són les més visibles i políticament urgents. La fàbrica que emet CO_2 a l'atmosfera no paga el cost climàtic que les seues emissions causen a la humanitat; eixe cost es repartix entre tots. El resultat: com que el cost privat és menor que el social, l'empresa produïx més del que és eficient.

§ 3

Béns públics i béns comuns

La segona gran fallada de mercat naix de les propietats físiques d'alguns béns. L'economista Paul Samuelson va formalitzar la teoria dels béns públics en *The Pure Theory of Public Expenditure* (1954) amb dos criteris tècnics. Rivalitat. Un bé és rival si el consum per una persona impedeix o reduïx el consum d'una altra.

EL GRÁFICO

Encreuant rivalitat (el consum d'un reduïx el d'un altre?) i exclusió (es pot impedir consumir a qui no paga?) obtenim quatre tipus de béns. ...

Les quatre caselles

Bé privat. Rival i excloïble. El cas estàndard del mercat: una poma, un tall de cabell, una hora de treball. El mercat els assigna habitualment amb eficiència i no necessita correcció. Bé de club. No rival però excloïble. Els béns públics purs plantegen un problema específic de finançament.

§ 4

Informació asimètrica

La bombolla immobiliària i la crisi financera de 2008

La tercera gran fallada de mercat naix quan una de les parts d'una transacció disposa d'informació rellevant que l'altra no té. La microeconomia competitiva clàssica suposava informació perfecta i simètrica; La crisi financera global de 2008 és un manual vivent d'informació asimètrica i risc moral en cascada.

§ 5

Poder de mercat

Poder de mercat i benestar

La quarta fallada apareix quan una empresa, o un grup xicotet d'empreses, té capacitat de fixar el preu (no d'acceptar-lo, com en competència perfecta). Recordem del marc de la Unitat 4 les quatre estructures de mercat: Competència perfecta: moltes empreses, producte homogeni, lliure entrada. El preu el fixa el mercat.

§ 6

Intervindre o no intervindre? Les fallades de govern

Les cinc idees per emportar-se a casa

Hem vist quatre fallades del mercat i els instruments correctors típics. La conclusió còmoda seria: identificada una fallada, intervindre. L'economia moderna —des de la teoria de la public choice de James Buchanan (Nobel 1986) en avant— adverteix que eixa inferència és precipitada.

§ 7

Glossari

Fallada de mercat: situació en què la interacció lliure d'oferta i demanda no aconsegueix una assignació eficient dels recursos. Externalitat: efecte (positiu o negatiu) que l'activitat d'un agent produïx sobre tercers i que no es reflecteix en el preu.

§ 8

Per aprofundir

Si esta unitat t'ha interessat, ací van algunes lectures i recursos per anar més enllà: El govern dels béns comuns — Elinor Ostrom (Governing the Commons, 1990, ed. espanyola FCE). Per què encaixa: l'obra que li va valdre el Nobel;

§ 9

Preguntes per reflexionar

Servixen per discutir a classe o per pensar individualment en tancar la unitat: Per què un impost pigouvià «ben calibrat» és tan difícil de fixar en la pràctica? Com s'estima el dany marginal del CO₂, del soroll o del sucre, i què passa si el regulador s'equivoca per excés o per defecte? Ostrom va demostrar que les comunitats poden governar...

Fins aquí la teoria

Continua al llibre de la unitat.